

18 Tháng Đến 36 Tháng

SỰ PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ VÀ ĐỌC VIẾT

Trẻ học ngôn ngữ như thế nào?

Tổng quan về Ngôn ngữ và Khả năng đọc viết

Trẻ em sinh ra đã sẵn sàng để giao tiếp và học ngôn ngữ. Lắng nghe ngôn ngữ được sử dụng trong gia đình, trẻ em sớm bắt đầu phân biệt được những âm thanh quen thuộc và xây dựng vốn từ vựng gồm những từ mà trẻ hiểu được, ngay cả trước khi trẻ biết nói. Khả năng hiểu ngôn ngữ của trẻ được gọi là “ngôn ngữ tiếp thu.”

Ban đầu, trẻ nhỏ giao tiếp thông qua việc tạo ra âm thanh, ví dụ như khóc, và thông qua cử chỉ. Khi đến tuổi chập chững biết đi, trẻ bắt đầu sử dụng một vài từ quen thuộc, và đến khoảng 4 đến 5 tuổi, trẻ có vốn từ vựng phong phú và tuân thủ các quy tắc ngữ pháp khi sử dụng ngôn ngữ để giao tiếp. Khả năng trẻ sử dụng ngôn ngữ để nói ra suy nghĩ, ý tưởng và cảm xúc được gọi là “ngôn ngữ biểu đạt.”

Khi trẻ em học ngôn ngữ nói, chúng cũng học ngôn ngữ viết, thông qua những cuốn sách, biển hiệu, và ghi chú. Trước khi biết đọc, trẻ em học được rằng chữ in tương ứng với các từ và trước khi biết viết, trẻ em học cách vẽ các dấu hiệu và tranh. Khi lên 5 tuổi, trẻ hiểu rằng các chữ cái ghép lại thành từ và các từ có thể ghép thành những câu chuyện mà trẻ sẽ học đọc. Nhiều trẻ 5 tuổi còn có thể đọc và viết tên của mình.

Giới thiệu

Con quý vị học ngôn ngữ như thế nào?

- Trong năm thứ ba sau khi chào đời, đa số các trẻ đều có thể truyền đạt các nhu cầu của mình thật rõ ràng bằng ngôn ngữ qua các câu đơn giản và cách phát âm rõ ràng hơn. Chúng sẽ học từ vựng rất nhanh và mau chóng sử dụng các từ mới mà chúng nghe quý vị nói. Chúng có thể sử dụng ngôn ngữ để nói chuyện về những gì đã xảy ra trong quá khứ và những gì chúng muốn làm. Bằng lời nói rõ ràng hơn, các trẻ có những cuộc đàm thoại với bạn bè và những người ngoài gia đình của chúng.
- Các cuộc đàm thoại có thể giống như:
 - Trẻ: Con thích đi công viên. Có nhớ là chúng ta đã thấy một con chó ở công viên không?
 - Cha/mẹ: Có, con chó đó đã đi theo con khắp nơi còn liếm tay con nữa.
 - Trẻ: Nó đã liếm tay con. Chúng ta có thể trở lại công viên để xem con chó không?
- Nhiều điều mà quý vị đã làm với con quý vị sẽ giúp trẻ học nói. Các thành viên gia đình nói chuyện về những gì đang xảy ra tức thì với trẻ một cách tự nhiên. Việc này giúp các trẻ liên kết các từ với các đồ vật và trải nghiệm mà chúng đang có.

Quá Trình Phát Triển Song Ngữ

Các trẻ thuộc các gia đình dùng song ngữ hay không dùng tiếng Anh học ngôn ngữ như thế nào?

- Các trẻ nhỏ rất khéo léo trong việc học ngôn ngữ và có khả năng học hai hay nhiều ngôn ngữ thậm chí trước khi chúng bắt đầu đi học.
- Các gia đình nói một ngôn ngữ ở nhà không phải là tiếng Anh có thể sử dụng tiếng mẹ đẻ của mình làm ngôn ngữ chính với các trẻ. Việc học tiếng mẹ đẻ giúp các trẻ cảm thấy kết nối với gia đình và văn hóa của mình. Chúng có thể học tiếng Anh đồng thời nếu gia đình dùng song ngữ hoặc chúng có thể học tiếng Anh khi bắt đầu đi nhà trẻ hay đi học.
- Các gia đình hỗ trợ việc học ngôn ngữ bằng cách nói chuyện, đọc sách và hát cho các con mình bằng tiếng mẹ đẻ. Bằng cách này các trẻ học được nhiều kỹ năng ngôn ngữ sẽ giúp cho trẻ khi bắt đầu học tiếng Anh.
- Kiểm tra thư viện sách bằng tiếng mẹ đẻ ở địa phương của quý vị.
- Các trẻ có cơ hội nói song ngữ ở độ tuổi đầu đời này sẽ hưởng lợi từ việc sử dụng hai ngôn ngữ trong suốt cuộc đời mình.

Ngôn Ngữ Tiếp Thu

Con quý vị hiểu được gì?

“Ngôn ngữ tiếp thu” ám chỉ tất cả những từ mà các trẻ nghe và hiểu. Các trẻ hiểu được nhiều từ hơn so với số từ có thể nói được.

- Lắng nghe những gì quý vị nói với các trẻ là giúp chúng học được các từ và xây dựng từ vựng của chúng.
- Các trẻ lắng nghe những từ được nói ra trực tiếp với chúng cũng như các cuộc đàm thoại đang xảy ra chung quanh mình.
- Chúng cũng chú ý đến âm điệu của ngôn ngữ và hiểu ý nghĩa của âm điệu cũng như các từ. Ví dụ: các trẻ có thể chú ý khi giọng nói của quý vị hào hứng, trêu mếu, thất vọng hoặc sợ hãi và cuối cùng sẽ học được cách sử dụng âm điệu trong các cuộc đàm thoại của riêng mình.
- Các trẻ nhỏ có thể hiểu được những yêu cầu gồm 2 bước. “Con có thể lấy cái mền đắp cho em bé không?” “Con làm ơn để tô của con vào máy rửa chén rồi lau mặt nhé”.
- Nhiều điều mà quý vị đã làm với con quý vị sẽ giúp trẻ học nói. Các thành viên gia đình nói chuyện về những gì đang xảy ra tức thì với các trẻ một cách tự nhiên, những gì đã xảy ra trong quá khứ và các sự việc sẽ sớm xảy ra. Việc này giúp các trẻ liên kết các từ với các đồ vật và trải nghiệm mà chúng đang có.

Ngôn Ngữ Diễn Đạt

Truyền đạt: Nói và đọc

“Ngôn ngữ diễn đạt” bao gồm tất cả các âm thanh và lời nói mà trẻ tạo ra.

- Các Trẻ nhỏ có nhiều từ để truyền đạt cảm giác, nhu cầu và ý tưởng của mình và có thể được bạn bè và những người ngoài gia đình của chúng hiểu.

- Chúng đã bắt đầu học các quy tắc về lời nói, nhưng vẫn còn mắc một số lỗi. Ví dụ: “Ông ấy đã đi đến cửa hàng”. “Có hai người đàn ông trong xe hơi”.
- Các Trẻ nhỏ tham gia các cuộc đàm thoại ngắn và có thể nói chuyện về quá khứ và tương lai.
- Các Trẻ nhỏ sử dụng ngôn ngữ trong khi chơi đùa để chia sẻ ý tưởng của mình, “em bé đi ngủ đi”, “Nè ba, con đã làm bánh bao cho bữa cơm chiều”.
- Các Trẻ nhỏ quan tâm đến sách. Chúng thích thú dành thời gian đọc sách cùng với quý vị hay ngồi giờ các trang sách và kể các phần câu chuyện theo trí nhớ của mình. Chúng cũng có thể giả bộ đọc sách cho búp bê hay thú nhồi bông nghe.
- Chúng quan sát quý vị khi đọc và dõi theo các hình ảnh bằng mắt của mình, chỉ các hình ảnh, giới các trang sách và gọi tên một số đồ vật trong sách và đôi khi có thể kể cho quý vị nghe những gì sắp xảy ra tiếp theo.
- Các Trẻ nhỏ thích ca hát và thường biết được các đoạn bài hát nào mà chúng đang hát trong khi đang chơi đùa.

Đây là một số gợi ý để hỗ trợ quá trình phát triển ngôn ngữ và sự quan tâm đến việc đọc sách của con quý vị:

- Nói cho con quý vị biết quý vị sắp làm gì:

Con quý vị có nhiều khả năng học ngôn ngữ hơn khi nó liên quan đến điều gì mà trẻ đang trải nghiệm

- “Mẹ sẽ cất mấy quyển sách này lên kệ nhé. Con có thể đưa mấy quyển sách đó cho mẹ được không?”
- “Mẹ sắp đi giày rồi. Con có thể tìm giày cho mẹ được không?”
- “Mẹ đã làm món rau trộn cho bữa trưa. Con cắt dưa leo và cà chua để bỏ vào món rau trộn nhé”.
- Khi con quý vị tỏ ra quan tâm đến điều gì, hãy cung cấp từ để mô tả những gì mà trẻ quan tâm. Con quý vị quan tâm nhiều hơn đến các từ mô tả sự quan tâm của trẻ.
 - “Con đang nhìn xe đổ rác à. Thế con có thể thấy bộ phận nâng mấy thùng rác lên không?”
 - “Con vừa nhìn lên trời. Con có nghe thấy tiếng máy bay bay qua không? Tiếng máy bay nhỏ dần. Bây giờ chắc nó bay xa lắm rồi ...”
 - “Mọi lần chúng ta đọc quyển sách này, con hãy giữ đúng trang có hình con sâu bướm xem. Đó phải là trang con thích. Thế con thích điều gì ở con sâu bướm?”
- Nói về những gì con quý vị đang làm. Điều này giống việc “chỉ và nói”. Đồng thời khi con quý vị đang trải nghiệm điều gì, trẻ cũng đang học các từ để nói về điều đó.
 - “Con đã đẩy xe lên đồi rồi để nó tự chạy. Nó đã tự chạy xuống rồi đó”.
 - “Con đang dùng cạnh của ngòi viết chì trên giấy. Xem này, dấu viết chì thật là to”.
- Nói về những gì quý vị đang làm. Điều này giống việc “chỉ và nói”. Đồng thời khi con quý vị đang trải nghiệm điều gì, trẻ cũng đang học các từ để nói về điều đó.
 - “Mẹ đang gửi email cho ngoại để ngoại biết mình sẽ đón ngoại tại trạm xe buýt”.
 - “Mẹ đang bỏ thêm quần áo vào ba lô cho con để nếu cần con có đồ thay ở trường”.
 - “Mẹ hôn con 5 cái. Nào ta cùng đếm nhé”.
- Sử dụng nhiều từ mô tả. Đây là cách mà trẻ xây dựng từ vựng
 - “Cái mền con ưa thích có màu lục, màu lam và xù lông khắp mọi nơi”.
 - “Có quá nhiều rau củ trong cơm của con. Rau củ bổ dưỡng lắm. Chúng sẽ giúp con tăng trưởng, mạnh mẽ và khỏe mạnh”.
- Nói về chuyện tương lai gần. Điều này đem lại cho các trẻ cơ hội tạo lập một hình ảnh trí tuệ về những gì sắp xảy ra trước khi nó thực sự xảy ra.

- “Sắp đến lúc con đi giày, mặc áo khoác và đội nón để mình còn kịp đón xe buýt”.
- “Sau khi hết chương trình này, chúng ta sẽ lấy xe đẩy để đến cửa hàng và mua thức ăn cho bữa cơm chiều”.
- “Sáng mai, chúng ta sẽ dậy sớm để làm bánh nướng nhỏ cho ngày sinh nhật của chị con”.
- Nói về chuyện vừa xảy ra. Điều này đem lại cho các trẻ cơ hội phát triển một hình ảnh trí tuệ–một ký ức về những gì đã xảy ra.
 - “Khi Nana ở đây, chị đã đọc quyển sách con ưa thích và dạy cho con một bài hát mới. Con có nhớ bài hát đó không?”
 - “Sáng nay, khi mẹ chào tạm biệt con ở trường con đã khóc một chút và sau đó cô giáo đã kể cho mẹ nghe rằng con đã chơi trò làm bột bánh”.
 - “Tuần rồi, con đã đến chơi ở nhà bạn con, nhà Tori đó. Bạn sẽ tới nhà mình chơi chiều nay”.
- Có sẵn sách cho con quý vị. Cung cấp sách cho con của quý vị sẽ dạy cho trẻ biết quý vị yêu quý sách và việc đọc sách.
 - Việc đến thư viện đem lại cơ hội bắt phổ thú vị và đem lại cho quý vị một bộ sưu tập sách để chia sẻ với con mình.
- Đọc sách cho con quý vị nghe.

Các trải nghiệm “đọc sách” đầu tiên này giúp các trẻ biết rằng sách có các câu chuyện, từ, và thông tin cho chúng.

- Dành thời gian của quý vị để đọc sách. Thường các trẻ có các câu hỏi hay ý tưởng mà chúng muốn nói chuyện trong khi đang đọc truyện.
- Hỏi con quý vị các câu hỏi về câu chuyện. Con nghĩ xem sắp xảy ra điều gì nào? Con đã thích nhất phần nào của câu chuyện?
- Quý vị cũng có thể chỉ cho con quý vị thấy tựa đề sách ở đâu và cho chúng biết tên của người đã viết quyển sách.
- Trải nghiệm đầu đời này về các quyển sách có thể khởi đầu cho việc yêu thích đọc sách cho các con của chúng ta.
- Nói về các hình ảnh và sách với con quý vị. Học hỏi về các hình ảnh tượng trưng cho đồ vật là bước đầu để biết rằng chữ cũng có thể tượng trưng cho đồ vật.
 - “Mẹ thấy các ngôi sao trên trời. Con thấy gì nào?”
 - “Con chú ý điều gì trong hình này?” (Khi con quý vị chỉ, quý vị có thể gọi tên những gì trẻ đang chỉ, nếu chúng không chỉ).
- Chia sẻ các hình ảnh với con quý vị và cũng nói chuyện về các hình ảnh:
 - “Đây là ảnh của bà của con và dì của con”.
 - “Đây là hình ảnh khi con còn là em bé đấy! Bây giờ con lớn hơn nhiều quá rồi.”
- Quý vị có thể làm các quyển sách đơn giản cho con mình bằng các ảnh chụp người và đồ vật mà trẻ yêu thích. Các quyển sách này giúp trẻ thấy rằng sách có thể tượng trưng cho những điều trẻ biết.
 - Quý vị có thể dán các ảnh chụp lên giấy, viết các từ cho câu chuyện của mình rồi bầm, cột hay dán bằng băng keo các trang với nhau.
 - Các câu chuyện không được dài dòng. Chỉ chừng vài trang. “Dhruy thích dựng các hình khối. Trẻ bắt đầu xếp chồng một vài hình khối lên nhau. Chẳng mấy chốc trẻ sẽ có một tòa tháp cao. Đôi khi nó cũng đổ xuống và trẻ bắt đầu dựng lại.”